

LXI

SEJM WALNY LUBELSKI 1554 R.

WSTĘP

W poprzednich latach pojawiły się wśród szlachty postulaty, aby zwołać sejm wspólny z Litwą, Prusami i księstwami śląskimi, dla wygody Litwy w Parczewie. Król Zygmunt August w części uwzględnił te postulaty, zwołując sejm do Lublina, ale jako zwykły, koronny.

Powołany więc został sejm walny z końcem grudnia 1553 r. na 18 lutego, sejmiki odbyły się w styczniu i w lutym¹. Zygmunt August, przygotowując obrady, zwracał się do senatorów („*Ad maiores consiliarios*”) pismem wysłanym 26 grudnia z Knyszyna, iż chciałby zająć się sprawą unii Korony z Litwą². Podobne pismo skierował do posłów („*Ad minores consiliarios*”), spodziewając się, iż przybędą na sejm „*cum plena potestate*”³. Plany królewskie nie powiodły się. Sejm, choć trwało to od 24 lutego do 4 marca, nie zdołał się ukonstytuować, prawdopodobnie nawet nie obrał marszałka i rozsypał się. Poza niechęcią senatorów litewskich do podjęcia wspólnych narad nad unią zdecydowało o tym nieprzybycie wszystkich posłów; zabrakło zwłaszcza posłów sejmiku średzkiego⁴.

Nie był to jednak sejm całkowicie bezowocny. Zawarty został na nim traktat pomiędzy Rzeczpospolitą a Mołdawią, w której imieniu wystąpił wojewoda Aleksander⁵, rozstrzygnięto wiele spraw sądowych i podjęto wiele decyzji⁶. Rozdano — nie bez ostrych starć dyskusyjnych — kilka godności senatorskich⁷.

Mimo braku uchwał tego sejmiku (pominiętego oczywiście w *Volumina Legum*) na opublikowanie w niniejszym wydawnictwie zasługują następujące teksty:

I. *Litterae ad capitaneos de militibus extra fines Regni non emittendis*³.

II. *Litterae restium*:

¹ W. Konopczyński, *Chronologia*, s. 139.

² MK 1, t. 83, mkrf. AGAD nr 765, k. 404v. Monarcha spodziewał się, że posłowie będą „... *graves, prudentes, reique publicae magis quam privatae studiosos*...”.

³ Ibidem, k. 405v. Zwracając się do starostów, znowu podkreślił, iż posłowie obrani być winni „*cum plena et non limitata potestate*” (ibidem, k. 405v).

⁴ Por. I. Kaniewska, *Małopolska reprezentacja sejmowa*, s. 103; A. Sucheni-Grabowska, *Zygmunt August*, s. 423. Tamże zgromadzona została źródłowa dokumentacja tegoż sejmiku.

⁵ MK 1, t. 83, mkrf. AGAD nr 765, k. 464v-467. Po stronie polskiej wystąpili w nim król i senatorowie („... *Nos et omnes consilarii status nostri*”).

⁶ Por.: MRPS, t. V, vol. 1, s. 110-113, nr 1739-1796. Zasługuje z nich na uwagę zatwierdzenie praw kolegiaty łączyczej, s. 110, nr 1742.

⁷ Ibidem, s. 125, nr 6533-6535. Hetman Jan Tarnowski stwierdził, iż król winien był nadawać dostojęstwa przedstawicielom „starożytnych” rodów, od dawna służących Koronie; kanclerz Jan Ocieski bronił „nowych” rodów; por. A. Sucheni-Grabowska, op.cit., s. 359.

⁸ MK 2, t. 86, mkrf. AGAD, t. 109, k. 26v; w MRPS, t. V, vol. 1, s. 124, nr 6528 tekst ten występuje pt.: *Litterae ad capitaneos de subditis Regni cuiuscunque status et conditionis non emittendis extra fines Regni ad militatum, sub poenis in negligentes capitaneos*.

- A. *Mandatum ad capitaneos de publicandis restium litteris*⁹.
- B. *Primae restium litterae*¹⁰.
- C. *Litterae secundae restium*¹¹.

⁹ MK 2, t. 86, mkrf. AGAD, t. 109, k. 160v.

¹⁰ Ibidem, k. 160v-161.

¹¹ Ibidem, k. 162.